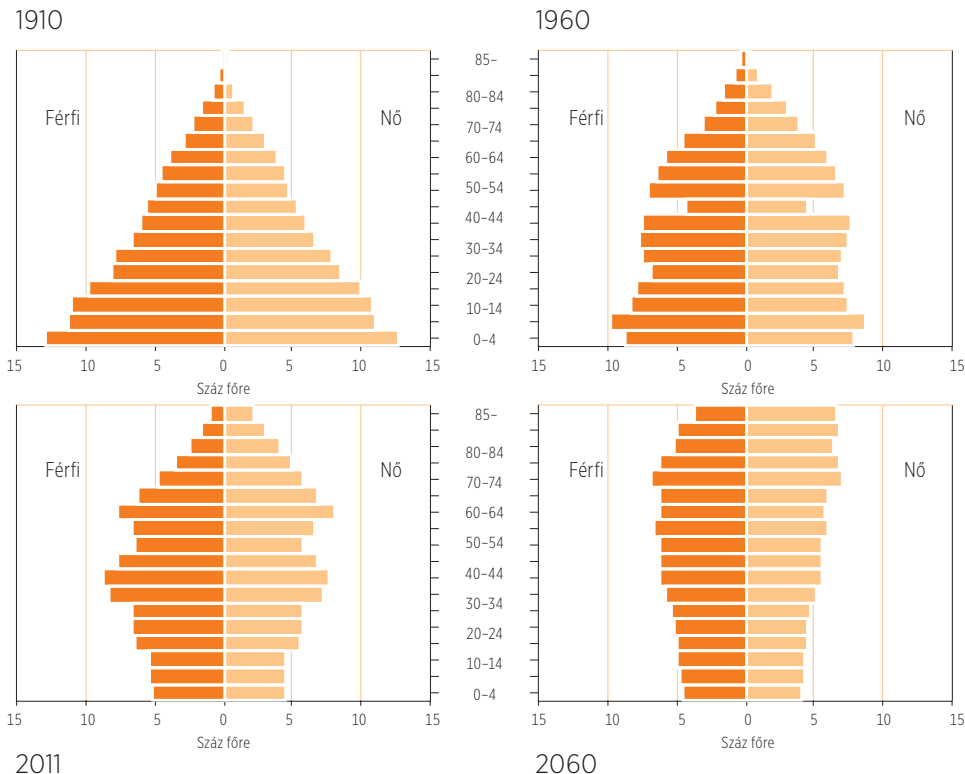

Ábra: Magyarország népessége korösszetételének változása, 1910–2060

Az ábrán Magyarország népessége korösszetételének változásait tanulmányozhatjuk az 1910., 1960., 2011. év és a 2060. évre vonatkozó népesség-előreszámítás adatai alapján. (A népesség-előreszámításról ld. a külön szócikket.) Az 1960-as helyzetet bemutató korfán jól látható az első világháború hatására „hiányzó” korcsoport.

A TÁRSADALMI ÖREGEDÉS

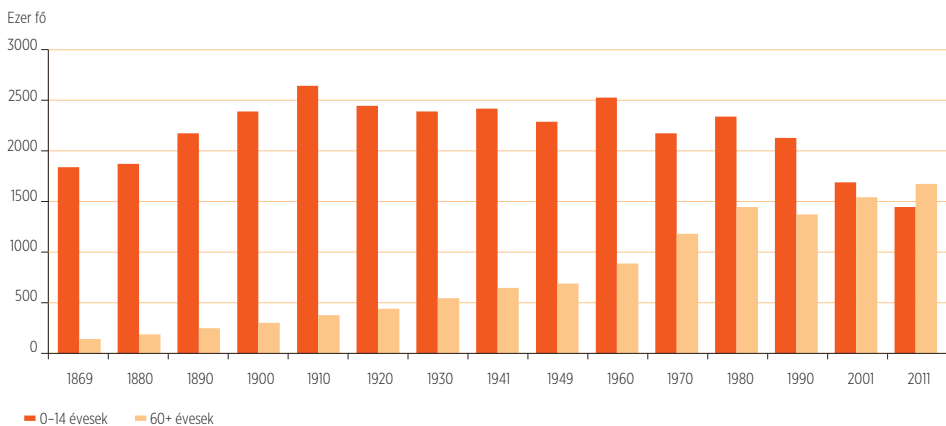
A népesség a születések, halálozások és vándorlások következtében állandóan cserélődik, a nemzedékek váltakozása révén időről időre megújul. Az említett tényezők folyamatosan módosítják a kormegoszlást. A népesség korösszetétele tulajdonképpen ezeknek a folyamatoknak a változásait összegezi.

A korösszetétel változásának két irányát különböztetjük meg: az „öregedést” és a „fiatalodást”. A népességet – demográfiai szempontból – akkor tekintjük öregedőnek, ha korcsoportjai

közül az idősebb korúak aránya nő. A népesség fiatalodásán az említett arányeltolódás ellenkezőjét értjük.

A demográfiai öregedés, azaz az időskorúak népességen belüli arányának emelkedése, illetve a népesség átlagos, illetve medián életkorának növekedése részben az alacsony termékenység következménye, ám az alacsony termékenység mellett nagy szerepet játszik az életésélyek javulása, az idősek abszolút számának jelentős emelkedése is. A korösszetétel változásainak harmadik összetevője a vándorlás. Ez elvileg a népesség fiatalodásának és öregedésének egyaránt tényezője lehet – attól függően, hogy milyen korúak a ki- és bevándorlók. Amikor kizárólag a demográfiai öregedésről gondolkodunk, gyakran elfelejtjük, hogy a várható élettartam növekedésével, az egészségi állapot javulásával az időskor alsó határa is felfelé tolódik. Például ma 60 évesnek lenni társadalmilag mást jelent, mint 50 évvel ezelőtt jelentett, és mást, mint amit feltehetően 50 év múlva jelenteni fog.

Ábra: A gyermek és időskorúak létszámának változása Magyarországon, 1869–2011

Magyarország mai területén az 1869. évi népszámláláskor a népesség 5,01 millió főt számlált. Ebből a népesség 2,9 százaléka, összesen 144 ezer fő tartozott a 65 évesek és idősebbek közé. 2011-ben, a legutóbbi népszámlálás szerint a népesség száma 9,94 millió fő, ennek 16,9 százaléka, 1,67 millió fő már betöltötte 65. életévét. Az alábbi ábra jól illusztrálja a gyermekek és az időskorúak létszámában bekövetkezett változásokat.

ÖREGEDÉSI INDEX

A népesség idősödésének egyik gyakran használt mérőszáma az öregedési index, amely egyben a jövőbeni tendenciákat vetíti előre. Az öregedési index a 14 éves és ennél fiatalabb népességre jutó idősek (65 évesek és annál idősebbek) arányát mutatja.